

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לשלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

אי שש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402

טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש יח חשון תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 5:20 תל-אביב: 5:34 חיפה 5:25 מוצאי שבת: ירושלים: 6:32 תל-אביב: 6:33 חיפה: 6:32 ר"ת: 7:11

פרשת וירא

זריזות למצוות

לא להשתהות אפילו רגע...

סיפר הגאון **רבי אריה שכטר שליט"א**: כשהייתי פעם בביתו של הגאון **רבי חיים גריינמן זצ"ל** והיה זה ביום שישי בצהריים, הגיעה ידיעה על אשה שחייבת לעשות ניתוח בפתאומיות באחד מבתי החולים במרכז הארץ.

פנה אלי רבי חיים ואמר לי: "ביום שישי אחה"צ הרופאים המומחים כבר לא נמצאים ונשארים רק הסטז'רים, והם יכולים להזיק לה וזה פיקוח נפש, על כן אבקש ממך שתקח ששה אברכים ותסע עמם לבית החולים ותראו נוכחות חזקה ודאגה קפדנית בקשר לאשה זו כדי שתטופל כראוי שידעו שם שזה "ממון שיש לו תובעים" ובכך נוכל להציל את האשה הזו".

"**אני** גרתי לא רחוק מביתו של רבי חיים" - מספר רבי אריה - "אמרת לי רבי חיים: ארוץ מיד הביתה לרגע אחד ללבוש נעלים כי אני עם נעלי בית, ומיד אקרא לאברכים לבוא עמי..."

תמה רבי חיים: "מה?! אשה נמצאת בפיקוח נפש ואתה הולך ללבוש נעלים?! תלך ככה עם הנעלי בית ותקח מיד את האברכים. לא הולכים עכשיו ללבוש נעלים כשמישהו בפיקוח נפש..."

מתוך מילי דהספינדא

"זריזין מקדימין"...

פעם הביאו ילד מדרום אפריקה לביתו של הגאון **רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל**. הילד היה קרוב לגיל בר-מצוה, נתייעץ רבי אברהם עם אחד מתלמידיו הקרובים והלה הסכים להכניסו לביתו בירושלים ולדאוג לכל צרכיו.

יום אחד פנה רבי אברהם לתלמידו ואמר לו כי צריך לדאוג להכניס את הילד לתלמוד תורה. והחליטו להכניסו לת"ת "מענה שמחה". והנה בדיוק ביום שהתכוונו ללכת לת"ת לדבר עמם בעבור הילד, ירד בירושלים שלג כבד ביותר. אך רבי אברהם הגיע לתלמידו ואמר לו: "בא נלך עם הילד להכניסו לת"ת..."

אמר התלמיד: "הרי יש שלג כבד וביום כזה אין מה ללכת כי לא נמצא בת"ת אף אדם". אך רבי אברהם השיב: אף על פי כן יש ללכת היום ואין לדחות למחר כי "זריזין מקדימין"... ואולי נמצא שם בכל זאת מישהו שנוכל דרכו להכניס את הילד".

ואכן רבי אברהם עם התלמיד והילד, הלכו בקושי והשתרכו בשלג אט אט שעה ארוכה עד שהגיעו לת"ת. וכשראו שם את מסירותם והקרבתם לבוא אף ביום כזה ניאותו לבקשתם וקיבלו את הילד לת"ת.

עפ"י אגן הסהר

כל מעשה מצוה שמזדמן לאדם יעשנו בזריזות ולא יתמהמה!

נלמד מהפסוקים: "וירא וירץ לקראתם מפתח האהל"... "וימהר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהריי"..." ואל הבקר רץ אברהם"..." ויתן אל הנער וימהר..." (פרק יח-ב,ו,ז)

וכתב האלשיך הק': הורנו שתי הדרכות טובות אשר יעשה אותם האדם בעשותו כל מצוה: (א) הזריזות. (ב) שכל מה שיכול לעשות בכבודו ובעצמו יעשה... וזהו שאמר הכתוב: "וימהר אברהם". וגם בדברו אליה לא אמר לושי... במהרה. כי אם טרם גלותו הציווי אמר "מהריי", לומר, כי קודם כל דבר תשים נגד פניה הזריזות והמהירות. ורק אחר כך אמר הציווי.

על מעלתה של מדת הזריזות לתורה ומצוות, וגודל חשיבותה לפני השי"ת, ניתן ללמוד ממה שאירע לרבי חנניה בן חכניאי כפי שסיפרו חז"ל בגמרא (כתובות סב:):

לקראת סיום ימי נישואיו של רשב"י החליט חברו רבי חנניה לשוב לבית המדרש. ביקש ממנו רשב"י: המתן לי עד שאסיים את שבעת ימי המשחה ואבוא איתך לבית המדרש אך רבי חנניה לא אבה להתעכב. היה חבל לו על כל רגע שיכול להזדרז ולהקדים ללימוד התורה.

ישב רבי חנניה שתיים עשרה שנה!! בבית המדרש ולמד תורה. וכשחזר לביתו ראה שהשתנו לגמרי פני העיר והרחובות אינם מוכרים לו ולא ידע היאך להגיע לביתו. ישב על גדות הנהר ושמע שקוראים בשמה של נערה והבין שהיא בתו הלך אחריה עד שהגיע לביתו.

באותה שעה ניפתה אשתו קמח, וכשלפתע ראתה את בעלה נדם ליבה ופרחה נשמתה. ביקש רבי חנניה עליה רחמים וקמה לתחיה!

תמה רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל (בספרו **בן יהודע**): היאך זה שאלישע הנביא הוצרך לעשות כמה דברים להחיות את בן השונמית (שם פיו על פיו וכו') ואילו רבי חנניה החיה אותה מיד בכמה מלות של בקשת רחמים!! ומתוך: בשכר שהיה "להוט ומהיר" לילך ללמוד תורה ולא רצה להמתין לרשב"י, אף שזה דרך העולם שטוב להולכי דרכים שיתלוו זה לזה, שילם לו הקב"ה מדה כנגד מדה ופרע לו כעת שענה לו תיכף ומיד לבקשתו ולא איחר.

מצווה לבקר את החולה ולסדר כל הדרוש לו!

נלמד מהפסוק: "וירא אליו ה' באלוני ממרא" (פרק יח-א)

לסעוד את החולה באישון

ליילה...

באחד הלילות כשעלה הגה"צ רבי יעקב עדס זצ"ל לשכב על יצועו, שמע בדממת הלילה אנחה כבידה ולאחריה עוד אנחה. כאשר גברו הקולות, היה ברור לו שיש מישהו חולה או במצב אומלל מאד. בחוץ שרויה חשיכה נוראה, ופחד רב היה לעבור בסמטאות הצרות של העיר העתיקה בשעה זו שאין איש בהן. אולי בכל זאת מסתובב שם מישהו עויין...

אך רבי יעקב לא שת לבו לכל אלה. הוא קם ממטתו, התלבש והלך לבקש את המסכן. הוא עקב אחרי קולות האנחה והגיע לחלון שפונה אל הרחוב היורד אל הכותל, אך הכניסה לבית לא נראתה כלל.

"איך אוכל להכנס פנימה?" שאל רבי יעקב. והנה הוא שומע קול העונה לו מבפנים: "תצטרך להקיף את הבנין מסביב ושם הכניסה". למרות החשיכה הכבידה מצא רבי יעקב את דרכו ונכנס אל החדר הדל.

במיטה שכב איש בודד אשר לא היה מי שיעלה אור בחדרו, ולא כל שכן מי שיכין לו כוס תה לסעוד אותו בחוליו. כאן עשה רבי יעקב את מה שלא עשה בביתו: הוא הדליק את הפרימוס (כלי הבשול המהיר של אותם הימים), הרתיח מים בקומקום והכין לחולה שתיה חמה ומעוררת...

אחרי זמן קצר, משראה שהאיש מרגיש בשיפור קל, יצא להביא את הרופא. כל זמן הבדיקה המתין לשמוע מה בפיו. לאחר מכן יצא ללוות את הרופא לביתו, ורק אחרי שהחולה קיבל את התרופה חזר רבי יעקב לביתו

המורה

וכתב רש"י: לבקר את החולה. אמר רבי חמא בן חנינה יום שלישי למילתו היה ובא הקב"ה ושאל בשלומי. אף אנו נלמד לבקר את החולה, וכפי שדרשו חז"ל בגמרא (ב"ק ק וב"מ ל): "את הדרך" - זו גמילות חסדים. "ילכו" - זו ביקור חולים. וכן דרשו בדומה לזה (סוטה יד) "אחרי ה' אלוקים תלכו" - להלך אחר מדותיו של הקב"ה מה הוא ביקר חולים אף אתה בקר חולים.

ולכאורה תמוה: הרי גם "ביקור חולים" יש בה "גמילות חסדים" וא"כ מדוע הבדילו חז"ל בדרשתם את "ביקור חולים" ללמוד אותו מ"ילכו" בעוד שגמילות חסדים נלמד מ"את הדרך"?

ונראה לבאר עפ"י יסוד הכתב סופר. דהנה אמרו חז"ל בגמרא (נדרים מ). "כל המבקר את החולה ניצל מדינה של גיהנם... ואם ביקרו מה שכרו - בעולם הזה - ניצול מיצר הרע". ותמה הכתב סופר מה פשר אריכות הלשון "ואם ביקרו" הרי די היה לומר "מה שכרו"?

אלא התשובה היא, כי למען האמת יש במצוות ביקור חולים עוד ענין ששייך יותר ל"בין אדם למקום". והיינו שמלבד ב' המטרות הידועות שהם א) שיראה מה נדרש לחולה וישתדל להמציאו לו. ב) שיראה מצבו של החולה ועי"ז יתעורר להתפלל ולבקש עליו רחמים... יש עוד ענין למבקר עצמו שיתן אל לבו כאשר רואה את מצבו של החולה ויתעורר לבו לשוב אל ה'.

והנפקא מינה בין ב' הענינים הללו לענין לעשות שליח לביקור חולים. שאם יש רק את הענין לסדר לחולה כל הנצרך לו ולהתפלל עליו. זה יכול לעשות גם על ידי שליח [אף שמצוה בו יותר], שכן העיקר זו התוצאה וזה אפשר ע"י השליח, אבל בשביל הענין השני שהמבקר עצמו יתעורר לשוב אל ה', זה כמובן א"א ע"י שליח אלא צריך לבוא הוא בעצמו.

לפי"ז מובן לשון חז"ל "כל המבקר את החולה ניצל מדינה של גיהנם" "כל" לרבות אף את השליח. וממשיכים חז"ל: "ואם ביקרו מה שכרו"?! כלומר: אם ביקרו הוא עצמו בגופו ולא ע"י שליח מה שכרו בעוה"ז? איזו תועלת נוספת יקבל לעצמו? והתשובה: עי"ז ינצל מהיצה"ר בזה שיתן אל לבו לשוב בתשובה.

לאור יסוד זה נוכל ליישב את מה ששאלנו [מדוע הבדילו בדרשות בין גמילות חסדים לביקור חולים] שהרי מלבד הגמילות חסדים שיש בביקור חולים [לסדר צרכי החולה] יש גם את הענין הנוסף שהמבקר עצמו יתעורר לשוב בתשובה ולכן נדרש לימוד מיוחד לכך המתאים ללומדו מהמילה "ילכו" - המלמד שלענין זה צריך "ילכו" דוקא. שילך הוא בעצמו ולא ע"י שליח.

הכנסת אורחים

מצוה להכניס אורחים לביתו ולספק להם אכילה שתיה ולינה!

נלמד מהפסוק: "ויאמר... אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך..." (פרק יח-ג)

למדו מכאן חז"ל: גדולה הכנסת אורחים מקבלת פני שכנה. דכתיב "ויאמר... אם נא מצאתי... אל נא תעבור" (שבת קכז).

אברהם ביקש מהאנשים: "אל נא תעבור מעל עבדך... ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעבורו"... לכאורה היה לו לומר "אחר כן תעבורו"? עוד צ"ב: מדוע אמר "ואקחה פת לחם" אולי אינם רעבים? ואולי לא יחפצו בפת אלא בבשר? עוד צ"ב: וכי כך מדת הנימוס שעוד בטרם נכנס האורח מראה לו המארח את הדרך החוצה?

וביאר המגיד מדובנא (בספר אהל יעקב) כי הולכי הדרכים היו מודעים לכך שאין להם אכסניות מצויות בדרכם לסעוד לבם, שהרי רק אברהם הכניס אורחים לביתו, ולכן הולכי הדרכים שעברו על ביתו סרו אליו לאכול גם בטרם ירעבו כי יודעים שבהמשך דרכם שוב לא יזדמן להם לאכול.

זה שאמר להם אברהם: "ואקחה פת... אחר תעבורו" כלומר: יש לכם צורך לסעוד אצלי בשביל אחר שתעברו להמשך הדרך שלא תרעבו אח"כ. ובמצב כזה אוכלים מה שמזדמן, כי בהמשך הדרך גם זה לא יהיה לכם. וא"ש.

מהו פתחו של אברהם אבינו?

פעם עבר כ"ק האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זצ"ל ליד בית שהכניסה אליו היתה מסביב, דרך החצר. העיר על כך הרבי ואמר:

"בית כזה אינו כביתו של אברהם אבינו שהיה פתוח להכנסת אורחים. משום שהכניסה אליו צריכה להיות מלפנים ולא מאחור. שאם יזדמן אורח זר, יוכל למצא מיד את פתח הכניסה ולא יזדקק לתור ולחפש אחריו..."

אדמו"רי בעלזא

גדולה הכנסת אורחים יותר...?

מעשה באחד הרבנים שביקר והתאכסן אצל החזון איש. כשהגיע זמן תפלה שלחו החזון איש להתפלל, בהוסיפו שהוא עצמו פטור עתה מן התפלה מחמת חולי. הגיב האורח: אם כן, אינני רוצה להטריח את הרב ולא אשוב להתאכסן כאן...

השיב לו החזון איש: "אמנם פטור אני מן התפלה, אבל מהכנסת אורחים אינני פטור!"

מעשה איש

להטיב לזולת ולגמול חסד

עמו בכל עת ובכל מצב !

נלמד מהפסוק: "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו"..." (פרק יח-יט)

ואמרו חז"ל: שלשה סימנים יש באומה זו [ישראל] רחמנים ביישנין וגומלי חסדים... גומלי חסדים דכתיב: "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו... לעשות צדקה ומשפט" (יבמות עט).

הסבא מקלם כותב (בספרו **חכמה ומוסר**) יסוד גדול בחיוב עשיית חסד עם הזולת ואלו דבריו: לכאורה, אחר שידוע וברור לנו כי העניינים הגשמיים והגופניים של האדם הם הבל ותוהו אין בם מועיל ועיקר התכלית היא ענייני הנפש הרוחניים, הרי היה מן הראוי שלא תהיה השאיפה להטיב עם הזולת בעניינים גופניים, ארציים, אלא רק להטיב עמו בענייני נצח המועילים לנפש של האדם.

ואולם, אם נתבונן באזהרות התורה נווכח כי ההפך הוא הנכון. התורה מצוה יותר ומזהירה יותר להטיב עם הצד הגופני של האדם יותר מאשר עם נפשו. שכן התורה מזהירה כמה וכמה פעמים לגמול חסד ולהחיות העניים ולעשות צדקה עם הבריות, ואילו להטיב עם נפש הזולת כתוב רק פעם אחת "הוכח תוכיח".

מדוע באמת דורשת התורה מן האדם - כלפי זולתו - יותר באשר לצד הגשמי, מאשר לצד הרוחני? משום שעל נפש הזולת ישנם "מרחמים" רבים. כי אין האדם מרגיש שזה "על חשבוננו", ואין עינו צרה להלעיט את השני בדבר שאין הוא ממשי אצלו, שכן רחוק הוא מההרגש של עולם הבא. ומה כבר יפסיד אדם אם יעניק רוחניות לחברו. משא"כ בתענוגי הגוף שהוא מרגיש בטעמים הערב, אין הוא רודף כל כך להלעיט לזולתו בדברים שנפשו של אדם מחמדתן בטבע, בממון ובסבר פנים יפות.

וכמו שמצינו בהלל הזקן שטרח להטיב עם הזולת בצד הגשמי, שרץ שלשה מילין לפני עני בן טובים לפי שהיה רגיל בכך, כמסופר בגמרא (כתובות סז:) ולא כאותם אנשים שמוכנים להלעיט את הזולת בדברים השייכים לעולם הבא.

בהפטרות יום הכיפורים קראנו את דברי הנביא (ישע' כח-ג) שכלל ישראל שואל את הקב"ה "למה צמנו ולא ראית עינינו נפשינו ולא תדע" והשית"ת עונה לכלל ישראל (שם ה-ו) "הכזה יהיה צום אבחרהו יום ענות אדם נפשו... הלזה תקרא צום ויום רצון לה'... הלא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית... אז יבקע כשחר אורך".

וביאר הגה"צ **רבי חיים ברים** זצ"ל: הקב"ה אינו חפץ בעינוי לשם עינוי. אלא רצונו שמתוך הצום והעינוי תתעורר נפש האדם ולא יזה ענין צריך האדם להתעורר? לפרוס לחמו לרעב ולהכניס לביתו עניים מרודים! כשהאדם אוכל ושותה, רואה הוא רק את עצמו, אבל כשהאדם צם ומתענה, רואה גם את זולתו, את העניים והרעבים... וזהו היום הקדוש - יום הכיפורים!

בחסד וברחמים...

הגה"צ רבי יעקב ישראל לובצ'נסקי זצ"ל (חתן הסבא מנובהרדוק) נתמנה במקום אביו לרבה של ברנוביץ. עם התמנותו נדרש להכריע דיני נפשות: פרנסי העיר ביקשו הסכמתו לפטר את השמש הזקן של בית הכנסת הגדול.

קשה היתה עבודתו של השמש. היה עליו להשכים מבעוד ליל ולהסיק את התנור, שכאשר יבואו ראשוני הלומדים באשמורת הבוקר, לפני תפלת ותיקין, ימצאו את המקום, חם ונעים ומואר. ועוד עבודות שונות היה עושה לטובת הלומדים.

עשרות שנים מילא השמש תפקידו באמונה אבל הגיל עשה את שלו. נעשה כבד תנועה, קצר ראייה וקצר רוח. אך הגרוע מכל: כשסיים עבודתו אחר חצות חזר לביתו לנמנום קל... והקיץ בסוף זמן קריאת שמע. וכשהלומדים הגיעו בטרם שחר, היה בית הכנסת נעול, חשוך וקר. אי אפשר להמשיך כך. יש למצוא שמש צעיר ונמרץ.

דאג הרב: אמנם הם צודקים, אבל השמש מה יהא עליו? את מיטב שנותיו מסר לציבור ועתה יושלך? זו לא רק הבושה. ממה יחיה וכי יפשוט יד?

ביקש הרב: "תדברו איתו, העמידוהו על חומרת המצב אולי ישוב לתפקד". אך הפרנסים אמרו: "דיברנו בלי סוף, הוא פשוט לא יכול. זקן הוא. הרינו מבקשים הסכמה לפטרו. הקהל אינו חייב לסבול".

אמר להם הרב: "אני אשוחח עמו!" ואכן מיום זה ואילך, הלומדים שהגיעו בטרם שחר לבית הכנסת, והרב בראשם, נתקלו בבית כנסת פתוח. מואר ומוסק. נושא הפיטורין ירד מן הפרק.

איש לא ידע, ולא העלה בדעתו, שהרב אכן שוחח עם השמש, וראה שאין עם מי לדבר. נכמרו עליו רחמיו, והיה הרב לובצ'נסקי בעצמו קם בשתיים לפנות בוקר, עולה לבית המדרש, מעלה את הנרות בנברשת, עורך את העצים בתנור ומפיה בהם אש וחומק לביתו לשעה של לימוד. שב ועולה עם משכימי הקום, ומשבח באזניהם את השמש שחזר למוטב...

חסד בגופו...

אהבתו של הגה"צ **רבי זרח ברוורמן** זצ"ל לעשות חסד עם הזולת היתה ממש כאדם התאב לאכול מעדנים בשעת רעבונו... מעשה צדקותו היה במסירות נפש ממש, ובכל יום הקדיש מזמנו היקר כדי לדאוג למדוכאים, ולמלאות מחסורם של עניים וחולים וקשיי יום.

בערב יום הכיפורים נודע לו שאחד מתלמידי החכמים בעיר צריך לנסוע למרחצאות טבריה, לפי פקודת הרופאים, ואין לו להוצאות הדרך והאכסון בטבריה. מיד לבש את מעילו, ומספר שעות לפני התקדש היום הקדוש, יצא לקבץ על פתחי נדיבים.

העיר לו אחד מהנדיבים: "הרי מצוה לאכול היום, ומדוע עוסק כבודו בדברים אחרים?"... והשיב לו רבי זרח: "אם תענית יום הכיפורים נדחה מפני פיקוח נפש, הרי אכילה ושתיה של ערב יום הכיפורים, לא כל שכן".

בטוב ירושלים

"אז יבקע כשחר אורך..."

הגאון רבי אבא סוויאטיצקי זצ"ל (גיסו של החזון איש) היה נוהג בימים של חורף וצינה לפסוע מוקדם בבוקר בסימטאותיה, הריקים מאדם, של קוסובה. הוא היה סוקר ובוחן את גגות העץ של כל בית יהודי לברר "ענין כמוס".

מה הענין? ובכן, לכל גג ארובה משלו. בית שארובתו לא מעלה עמוד עשן, מתוכה, סימן שלא הוסק התנור שם, סימן שבעל הבית עני מרוד ואין ידו משגת לקנות עצים כדי להפיג בהם את הקור בדירתו. בני הבית ודאי רועדים מקור. מי ידאג להם אם לא רב העיר?

ידע רבי אבא יפה את אשר מוטל עליו לעשות. בערב, עם פרוס עלטת ליל, נטל קרדום ונכנס למחסן העצים שבחצר ביתו. חטב ובקע כמה גזעים יבשים וקשרם בחבילה, ובאישון לילה, עת הכל נמו את שנתם, היה הרב צועד חרש לעבר הבית, שם היה מניח בחשאי את צרור העצים ושב על עקבותיו...

פאה"ד

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

זְבַחַרְתָּ בַּחַיִּים! / הרב נפתלי וינברג

וליטאים - לכינוס שיכריז על בשורת האחדות. ושוב, לא שהם יכריזו שמישהו צריך לשנות משהו ממנהגיו, אלא שהשוני בין הקבוצות לא יתיר שנאה וכו'.

ראשית דיברתי עם אחד מבניו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, אשר ענה לי בזה הלשון "חבל על הזמן. אתה רוצה להפיל חומה?... אבל לא התייאשתי, כי זו בדיוק הייתה המטרה: להפיל את חומת השנאה. נכנסתי אישית להגרי"ש, אשר אישר את השתתפותו לשמחתי הרבה ודחק בי לסגור את הקצוות מול אדמור"י החסידיות הגדולות שגם ישתתפו.

מאז, במשך שנה הלכתי מבית לבית ומחצר לחצר עד שהשגתי את הסכמת כולם להשתתף בכנס האדיר. כשבועיים לפני שזכינו להתממשות המטרה אושפזו מרנן הגרי"ש אלישיב והגראי"ל שטיינמן בבית החולים. כשנה של הכנות הועמדו בסכנה, ובהמשך התוכנית התפרקה.

אבל מה שנוגע לנו זו לא השאלה אם הכינוס התקיים בפועל, אלא עצם הסכמת כל גדולי ישראל להשתתף בו ולהכריז על אחדות אמיתית ושאיסור ששוני המנהגים והדעות יוליד שנאה. שיהיה ברור: אם בית המקדש היה קיים בימינו, הוא היה עשוי להיחרב מחמת השנאה הזו. ברור שכל מי שהיה מבחין בחוש כיצד הלשון-הרע שלו מצית אש בקודש הקדשים, היה חדל מכך מיד!

* * *

האש לא פרצה בקודש הקדשים, כי אם בבית משפחה יקרה מביתר-עילית. כל הרבנים, המספידים והמגידים העבירו מסר ברור של חיזוק באחדות ואזהרה ממחלוקת ושנאת חנם. לעצמי חשבת: בטח עכשיו יקרוס הטלפון מעומס מוסדות בביתר-עילית שיתקשרו להזמין את חוברות הלימוד של בין אדם לחבירו... זה בנתיים לא קרה.

אבל זה בעזרת השם יקרה: זה סימן מובהק להסתר פנים ואטימות הלב שאנו חווים בתוכנו. לא ניתן להסתר-פנים ולאטימות לחסום לנו את שדה הראייה! החוברות הללו הרי מכילות ומקיפות את נושאי דרך ארץ, כבוד לזולת, וכל מה שקשור לבין אדם לחבירו!

אבל לא רק בביתר-עילית. את אחי אנוכי מבקש! להתעורר בכל הארץ ולעשות ככל הניתן שהילדים שלנו ילמדו ויגדלו על ערכים נכונים של בין אדם לחבירו. לא רק כ"חומר העשרה" בלבד, כי אם כחלק בלתי נפרד מתוכנית הלימודים, מתורת השם.

כי אם אין דרך ארץ, לא רק שאין תורה - אין כלום!

קל להיות צדיק בימים של שגרה, כשהכול הולך חלק, ללא ניסיונות. אבל בימים שאינם שגתיים - כמו ימים אלו - זה כבר סיפור אחר. ישנו ביטוי באידיש "אַ צדיק אין פֿעלץ..." כלומר, אדם שספון וטמון בתוך הפרווה היוקרתית שלו, ולמעשה לא מתמודד עם ניסיונות הזמן. קל יותר להיות צדיק באופן כזה - הרבה יותר קשה להיות צדיק נוכח התמודדויות ואתגרים!

עוד דוגמא. לא קשה לשבת בכולל כש"השְׁוֹעֵר" [-החותן] מעניק כל טוב שבעולם. דוור, מזון ושתיה, חימום בחורף וקירור בקיץ, ולפעמים אפילו רכב. אבל כשהזוג הצעיר לא זוכים לתמיכה, האם יעמדו בניסיון?

* * *

אנחנו כעת בתקופת ניסיון שנקראת "בחירות". אם היינו זוכים היה דומה הדבר לבחירות בהן אנו מתנסים מידי יום במכולת. איזה מוצר לבחור? איזה סוג עדיף? מעולם לא ראינו לקוחות מתגוששים ליד הדלפק בוויכוח אודות טיב המוצר. בדיוק כך היו צריכות להיראות הבחירות לעיריות, כל המעוניין יציג את מרכולתו - והבוחר יבחר. אך לצערנו מתערבים בתחום המון אמוציות שיוצרות שרשרת של לשון הרע ומחלוקת.

התהליך הזה מתרחש לדאבון לב, לאו דווקא בתקופת בחירות מוניציפלית או ארצית. גם כאשר הולך לעולמו צדיק מתקבצים מחנות סביב בניו, זה תומך בזה וזה בזה - וכדי בזיון וקצף. וכאן נשאלת השאלה הכואבת: האם בגלל שפלוגי מעדיף את השני זו סיבה לדבר עליו לשון הרע? זה מהווה היתר לשנוא ח"ו?

כבר ציינו כאן מספר פעמים את המשנה ביבמות (פ"א מ"ד) שמשפרת "לא נמנעו בית שמאי מלְשָׂא נשים מבית הלל, ולא בית הלל מבית שמאי". וכלפי מה אומרת זאת המשנה? כלפי המחלוקת שלהם אודות פסולי-חיתון!

האם הם ויתרו על העקרונות שלהם כאשר הסכימו להינשא זה לזה? לא ולא. אומרת הגמרא (יבמות יד.) שלפני סגירת שידוך היו מודיעים המחונתנים לצד השני שבמקרה דידן לא חלה המחלוקת ההלכתית שבין ב"ש וב"ה.

שום אמוציות! שום משקעים שליליים! שום כלום! מדוע חז"ל מספרים לנו את זה אם לא כדי שנלמד מכך הלכה למעשה! מסקנה: חילוקי שיטות לא אמורות, ולא מתירות, לשנוא את הזולת.

* * *

לפני כעשור עלה בדעתי שיש להמחיש את המסר הזה קבל עם ועולם. חשבתי שהדרך לכך תהיה באמצעות התקבצות כל גדולי ישראל - מכל החוגים והזרמים, ספרדים חסידים

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il